

Sygn. akt SDI 50/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)

SSN Rafał Malarski

Protokolant Anna Kuras

przy udziale Naczelnego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej,
w sprawie **lekarza L. S.**,
obwinionego z art. 8 o izbach lekarskich, art. 4 ustawy o zawodach lekarza i lekarza
dentysty, art. 1 i 8 Kodeksu Etyki Lekarskiej,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 23 września 2016 r.,
kasacji wniesionej przez obrońcę obwinionego
od orzeczenia Naczelnego Sądu Lekarskiego z dnia 18 września 2015 r., sygn. akt
[...],
utrzymującego w mocy orzeczenie Okręgowego Sądu Lekarskiego Okręgowej Izby
Lekarskiej w S. z dnia 7 maja 2015 r., sygn. akt [...],

**uchyla zaskarżone orzeczenie i sprawę przekazuje
Naczelnemu Sądowi Lekarskiemu do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z dnia 31 marca 2015 r., sygn. akt OSL.../2014 Okręgowy Sąd
Lekarski Okręgowej Izby Lekarskiej w S. uznał lekarza L. S. za winnego tego, że w

okresie od 10 stycznia 2012 r. do nadal jako Kierownik NZOZ D. nie udostępnił dokumentacji medycznej pacjenta T. Ł. Okręgowemu Rzecznikowi Odpowiedzialności Zawodowej na potrzeby przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego, co stanowiło naruszenie art.8 ustawy o izbach lekarskich, art. 1 Kodeksu Etyki Lekarskiej, art. 26 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta w zw. z art. 41 ustawy o zawodzie lekarza i lekarza dentysty i za to na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich (Dz.U. Nr. 219, poz. 1708 – zwaną dalej ustawą o izbach lekarskich) wymierzył mu karę pieniężną w wysokości 5.000 zł. na rzecz Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo „T.” w S., a także obciążył go kosztami postępowania wyjaśniającego w kwocie 60, 50 zł.

Odwołanie od tego orzeczenia wniósł obwiniony i zarzucił mu błędy w ustaleniach stanu faktycznego, a mianowicie całkowicie bezpodstawne i nie udowodnione twierdzenie, że nie miał woli udostępnienia dokumentacji medycznej pacjenta.

Odwołanie to rozpoznał Naczelny Sąd Lekarski, który orzeczeniem z dnia 18 września 2015 r., sygn. akt NSL .../15 utrzymał je w mocy, obciążając obwinionego kosztami postępowania.

Od tego orzeczenia Sądu Odwoławczego kasację wniosła obrońca obwinionego, która zarzuciła temu orzeczeniu:

1. rażące naruszenie prawa procesowego tj. art. 6 k.p.k. w zw. z art. 117 § 2 i 2a k.p.k. w zw. z art. 112 ust. 1 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia poprzez całkowicie bezzasadne nie uwzględnienie przez Sąd Odwoławczy wniosku obwinionego o odroczenie rozprawy wyznaczonej w dniu 18 września 2015 r., pomimo przedsięwzięcia przez obwinionego w tym celu czynności, tj. zawiadomienia Sądu drogą mailową i podania przyczyny niestawiennictwa, wyrażającego niewątpliwie wolę uczestnictwa w wyznaczonej rozprawie, co ograniczyło jego prawa do obrony;

2. rażące naruszenie prawa procesowego tj. art. 381 k.p.k. w zw. z art. 112 ust.1 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia poprzez dopuszczenie się przez Sąd Odwoławczy

uchybień polegającego na nie dostrzeżeniu przeszkód do rozpoznania sprawy zarówno przed sądem I instancji jak i Sądem Odwoławczym, pomimo złożenia przez obwinionego wniosku o odroczenie rozprawy, co spowodowało, że uchybienie procesowe przeniknęło do postępowania odwoławczego;

3. rażące naruszenie prawa procesowego tj. art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. w zw. z art. 443 k.p.k. w zw. z art. 112 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, poprzez nie uwzględnienie przez Sąd Odwoławczy treści art. 440 k.p.k. w odniesieniu do przepisu art. 443 k.p.k. i nie dostrzeżenie przez Sąd Odwoławczy, iż Sąd I instancji naruszył zakaz orzekania na niekorzyść obwinionego i orzekł karę surowszą w postępowaniu ponownym, pomimo braku zaskarżenia orzeczenia przez Okręgowego Rzecznika Odpowiedzialności zawodowej na niekorzyść obwinionego co skutkowało orzeczeniem wobec obwinionego rażąco niesprawiedliwej kary;

4. rażące naruszenie prawa procesowego, tj. art. 4 i 7 k.p.k. w zw. z art. 112 ust. 1 ustawy z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia poprzez dokonanie oceny zgromadzonych w przedmiotowej sprawie dowodów wbrew zasadom wyrażonym w tych przepisach;

5. rażące naruszenie prawa tj. art. 8 ustawy o izbach lekarskich, art. 1 Kodeksu Etyki Lekarskiej, art. 26 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Pacjenta w zw. z art. 41 ustawy o zawodzie lekarza i lekarza dentysty, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, wynikające z ich całkowicie bezzasadnego zastosowania, w sytuacji gdy obwiniony wskazywał Rzecznikowi Praw Pacjenta jakich potrzebuje danych osobowych, by udostępnić dokumentację medyczną i nigdy nie uchylał się od obowiązku jej udostępnienia i wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia oraz orzeczenia Sądu I instancji i przekazanie sprawy temuż Sądowi do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i orzeczenia Sądu I instancji oraz uniewinnienie obwinionego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy obwinionego jest zasadna.

Zaskarżone nią orzeczenie zapadło z rażącą obrazą wskazanych w podstawie prawnej trzeciego zarzutu kasacji przepisów prawa procesowego, które

to uchybienie – z racji charakteru i spowodowanych następstw – nie tylko mogło, ale wręcz miało, istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia.

Nie ulega wątpliwości, iż w niniejszej sprawie obydwie Sądy Dyscyplinarne orzekały dwukrotnie.

Po pierwszym rozpoznaniu sprawy Okręgowy Sąd Lekarski w S. orzeczeniem z dnia 16 maja 2013 r., sygn. akt OSL.../2012 uznał obwinionego za winnego zarzucanego mu przewinienia zawodowego i wymierzył mu karę upomnienia (k. 27). To orzeczenie zaskarżył tylko obwiniony; nie było więc ono skarżone na jego niekorzyść, i po rozpoznaniu tego odwołania obwinionego Naczelny Sąd Lekarski orzeczeniem z dnia 12 grudnia 2013 r., sygn. akt NSL ... /13 uchylił to zaskarżone orzeczenie Sądu I instancji i sprawę przekazał Okręgowemu Sądowi Lekarskiemu w S. do ponownego rozpoznania (k. 47). Sąd ten po ponownym rozpoznaniu sprawy – jak to już wskazano powyżej – skazał obwinionego za przedmiotowe przewinienie zawodowe na karę pieniężną w wysokości 5.000 zł., którą miał on uiścić na stosowny (wskazany powyżej) cel społeczny. To orzeczenie Sądu I instancji zostało zaskarżone przez obwinionego, ale Naczelny Sąd Lekarski orzeczeniem z dnia 18 września 2015 r. utrzymał je w mocy. To ostatnie orzeczenie Sądu Odwoławczego jest przedmiotem zaskarżenia kasacji rozpoznawanej w niniejszym postępowaniu.

Poza sporem – w świetle przytoczonych faktów – jest, iż wymierzona wobec obwinionego w ponownym postępowaniu kara pieniężna jest karą surowszą, aniżeli wymierzona w toku pierwszego postępowania, za to samo przewinienie zawodowe, kara upomnienia. Świadczy o tym nie tylko sam charakter obydwu tych kar samoistnie pozwalający o tym wnioskować (kara pieniężna – co wynika z jej istoty – jest realną dolegliwością finansową dla sprawcy; kara upomnienia takich skutków nie powoduje i stanowi przez swój li tylko „upominający” status dolegliwość moralną, pozbawioną aspektów uszczuplania mienia sprawcy i praktycznie nie wiążącą się z żadną inną dolegliwością wymierzoną lekarzowi), ale przede wszystkim treść art. 83 ustawy o izbach lekarskich. Przepis ten wskazuje kary, które są możliwe do orzeczenia w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym wobec lekarzy. Kolejność w jakiej są one w tym przepisie wymienione jako sankcje orzekane w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej nie jest

przypadkowa. Zostały one bowiem wymienione w kolejności od najłagodniejszej do najsurowszej.

Stwierdzenie powyższych zaszłości skutkuje koniecznością uznania zasadności trzeciego zarzutu kasacji. Nie ulega bowiem wątpliwości, iż stosownie do wyrażonego w art. 443 k.p.k., mającego w związku z treścią art. 112 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich *in concreto* zastosowanie, tzw. pośredniego zakazu *reformationis in peius* wydanie „orzeczenia surowszego” po uchyleniu orzeczenia i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania jest dopuszczalne w dalszym postępowaniu tylko wówczas, gdy uchylenie to nastąpiło na skutek uwzględnienia środka odwoławczego wniesionego na niekorzyść obwinionego i to jedynie w granicach zaskarżenia na niekorzyść lub gdy uchylenie nastąpiło z mocy samej ustawy, niezależnie od granic zaskarżenia (art. 439 § 1 i 2 k.p.k., art. 440 k.p.k.).

W rozpoznawanej sprawie tego zakazu nie respektowano.

Sąd I instancji wymierzył obwinionemu karę surowszą od tej orzeczonej wobec niego przy pierwszym rozpoznaniu sprawy i nie zaskarżonej na jego niekorzyść, Sąd II instancji nie dostrzegł tego uchybienia rozpatrując odwołanie obwinionego od orzeczenia, które zapadło przy ponownym rozpoznaniu sprawy i było dla obwinionego surowsze. Wprawdzie w tym odwołaniu od ponownego orzeczenia Sądu I instancji zarzut obrazy art. 443 k.p.k. nie był podniesiony, niemniej jednak oczywiste jest to, iż Sąd Odwoławczy dostrzegając to uchybienie skutkujące rażącą niesprawiedliwością orzeczenia, w rozumieniu art. 440 k.p.k., był zobowiązany rozpoznać to odwołanie w zakresie szerszym, stosownie do wskazań art. 433 § 1 *in fine* k.p.k.

W tej sytuacji zasadny jest zarzut kasacji wytykający Sądowi Odwoławczemu rażącą obrazę przywołanych w podstawie prawnej trzeciego zarzutu kasacji przepisów. Miała ona istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, skoro w jej następstwie doszło do wymierzenia obwinionemu surowszej, niedopuszczalnej – w powstałym układzie procesowym – kary.

Wobec możliwości przewidzianej w art. 436 k.p.k. w zw. z art. 112 ust. 1 ustawy o izbach lekarskich rozpoznanie kasacji obrońcy ukaranego należało ograniczyć tylko do wskazanego zarzutu, bo było to wystarczające do wydania orzeczenia, a rozpoznanie pozostałych zarzutów byłoby przedwczesne.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Naczelny Sąd Lekarski uwzględni powyższe wnioski i spostrzeżenia dokonując kontroli instancyjnej orzeczenia Sądu I instancji w związku z wniesionym przez obwinionego odwołaniem

Z tych wszystkich względów orzeczono jak wyżej.

eb